

מסורת הש"ס

(א) נדרים י: ית. חוספסא
דטור פ"צ [ע"ש] (ב) מכות
כ"ג, (ג) [במכות עד: א].
(ד) [נמנדר ו', ס] (ה) נדרים
כ"ה, (ו) [ויקרא ה', ו] ר"ל
פי' לענין קרבן, (ז) נדרים
הגידם' שבעתם וכו'
הי"עב"ד.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אמר כי
וכפי שיטה זו יש לפרש
כל הסוגיא:

גליון הש"ס

נב' אמר רבא שבעה
שלא אוכל כבר זו. עין
תשובת מהרש"ם חלק י"ד
סי' רמא:

שבועות שתיים פרק שלישי שבועות

כח.

עין משפט
ג' מצוה

אפי' כל שהוא. שור נמי מעבד שלא עבר על שבעתו וראוי לשאלה:
מינו דמהניא שאלה כו'. דהא כי אכליה לבית קמא עדיין כל יומים שבה
אסורין עליו ומהניא להו שאלה וכיון דנשאל וקיי"ל א' מכם עוקר נדר
מעיקרו ואשתכח דלא הוה שם שבעה כלל הלכך כוית קמא אשתכח
דלא באיסורא אכליה: ואחר כך נשאל
על הראשונה. אלתא א"ע" דאולא לה
כולה נשאל עליה: שלא גלת. פתח
אהל מועד את ראש נזר כדכתיב (י' :
ד' אליעזר. במסכת נזירות (דף סג.) :
הגלות מעבדא. לשמות יין וליטמא
לנתיים הלכך הוה שור: א"ר אשי
נזירות קא רמיז כו'. לעולם משעבד
על שבעתו לא חזיא לשאלה ולא
מהניא לה שאלה. ודקשא לך נזירות לאו
קושא היא: מי גרס לנשים שלא פחול.
כלומר מי גרס לך לומר שהימים
המניים לא לנשים נמנו אלא לראשונה
דמימא אזלא לה ראשונה ומקשי לך
ראשונה הימא גורמת לך לומר כן:
ואינה. והרי גלה החכם לך שחטתו
של זה חטאה ועקר את הראשונה
מעיקרא ונמנא מנין המנוי של שניה
מננה וכולה ראשונה אכתי הוה קיימא
כשנשאל. אזל ככר שנשבע עליה
ואכלה על כרחך עבר לה שבעתו
ושב אין לה שאלה: ה"ג אמימר אמר
אפי' אכלה כולה נשאל עליה דאי
בשוגג מחוסר קרבן ואי במזיד מחוסר
מלקות אזל כפתורו על העמוד לא:
מחוסר קרבן. וקרבן הוה ליה שור
וכן מלקות למזיד אזל כפתורו ללקות
שוב אין כאן שור שניה הוה כאילו
לוקח כבר כדשמואל: הסם רך. ונתבאר

במנוסה זו ואיכא ונקלה אחיך^א כיון שנקלה הרי הוא אחיך (מסכת דב' כג.) :
אמר רבא שבעה שלא אוכל כבר זו אם אוכל זו. נמנא האחת איסור
והאחת תנאי זו שנשבע עליה הוה איסור וזו שיתלה בה הוה תנאי.
ואשמועינן רבא דכל שבעה שנשבע על תנאי ותלה דבר בחבירו אין
איסור השבעה חל עליו בשעת שבעה אלא בשעת מעשה הראשון
הלכך הוה שעתא שעת שבעה היא ואם באותה שעה זוכר את
שבעתו קרינן ביה האדם בשבעה^א וחלה עליו שבעה להמחייב קרבן
על השוגג בין שאכל התנאי ראשון בין שאכל האיסור ראשון ובלבד
שמהא שגגה^א באכילת האיסור ומלקות על המזיד ובלבד שמהא
התראה באכילת האיסור ואם כבר שכת שבעתו בשעת מעשה ראשון
לא קרינן ביה האדם בשבעה ואין השבעה חלה עליו לא לקרבן ולא
למלקות ומיימנין ליה סיעתא לקמן [ע"פ] ממתינתין דנדרים: אכל אם
הראשונה כו'. הוה דתנאי קרי ראשונה שכן הימא סדר שבעתו אם
אוכל זו לא אוכל זו. והאי דנקט אכילת התנאי ברישא לאו משום דאי
עבד איפכא לא חיילא דודאי חיילא ומתחייב למפרע אלא משום דבעי
למימר ראשונה במזיד ושניה בשוגג חייב קרבן ודוקא דהך שניה
דאיסור הוה דהויא לה שגגה באכילת איסור דאי בתנאי לא מיימני
קרבן על אכילת האיסור למפרע שהימא מזיד ובהיתר שעדיין לא
נאסרה עליו ואע"פ שהוא שוגג בשעת אכילה אחרונה שהוא עובר
בה על השבעה למפרע שגגה באיסור בעינן: אכל אם הראשונה
בשוגג ושניה במזיד פטור. בשעת אכילה ראשונה כבר שכת^א בשבעתו
וכשאל האיסור היה זכור את שבעתו ועבר עליה במזיד פטור
ממלקות ואפי' בהתראה לפי שלא חלה שבעה עליו שהרי בשעת אכילה
ראשונה שהימא שבעה ראויה לחול כבר שכות היה ולא קרינא ביה
האדם בשבעה וכל שכן מקרבן שאין קרבן על המזיד: ראשונה במזיד
ושניה בשוגג חייב. כשאכל התנאי ראשון היה זכור את שבעתו ואכלו
במזיד ובהיתר גמור שהרי לא עליו נשבע והיא אכילה ראשונה במזיד
וכשאכל בשניה את האיסור אכלו בהעלם שבעה חייב קרבן הואיל
ובאכילה ראשונה זכור הוא את שבעתו וידוע שבאכילה זו אוסר עליו
את השניה האדם בשבעה קרינא ביה וחלה עליו שבעה וכשאכל
שניה שוגג הרי עבר על שבעתו שוגג ואיז קרבן: שפיהן בשוגג
פטור. בין שאכל התנאי ראשון בין שאכל האיסור ראשון פטור
כדפרישית שהרי באכילה ראשונה הימא שבעה ראויה לחול ובאותה
שעה היה שכות ולא חלה עליו השבעה לאסור את השניה עליו:
שפיהן

תחלה במזיד האיסור ואח"כ התנאי בשוגג חייב דלא בעינן שגגה באכילת האיסור אלא שישגוג בשעה ששכח על השבעה וצריך לדחוק לפירוש
הא דקאמר זו בזדון ענמה גמרי שהיה דעתו לאכול באותה שעה גס התנאי דלאו שב מידעתו הוה אי נמי כשאכל השניה בזדון ענמה
ובשגגת חזרתה אע"פ שאוכל בהיתר דעלה דידה לא חיילא השבעה מיירי כגון שאינו יודע שיהא פטור עליה לפי שלא היה
אדם בשבעה ולשון זדון ענמה משמע מתכוון לאכול באיסור אף על פי שאוכל התנאי הלכך לאו שב מידעתו הוה ודוחק:
כשם

תחלה במזיד האיסור ואח"כ התנאי בשוגג חייב דלא בעינן שגגה באכילת האיסור אלא שישגוג בשעה ששכח על השבעה וצריך לדחוק לפירוש
הא דקאמר זו בזדון ענמה גמרי שהיה דעתו לאכול באותה שעה גס התנאי דלאו שב מידעתו הוה אי נמי כשאכל השניה בזדון ענמה
ובשגגת חזרתה אע"פ שאוכל בהיתר דעלה דידה לא חיילא השבעה מיירי כגון שאינו יודע שיהא פטור עליה לפי שלא היה
אדם בשבעה ולשון זדון ענמה משמע מתכוון לאכול באיסור אף על פי שאוכל התנאי הלכך לאו שב מידעתו הוה ודוחק:
כשם

אמר רבא שבעה שלא אוכל כבר זו אם אוכל זו. מה שפירש
בקונטרס אין שבעה חלה אלא בשעת מעשה הראשון הלכך
היה שעתא שעת שבעה היא ואם באותה שעה זוכר את שבעתו
קרינא ביה האדם בשבעה וחלה עליו שבעה להמחייב קרבן על השוגג
בין שאכל התנאי ראשון בין שאכל
האיסור ראשון ובלבד שמהא שגגה
באכילת האיסור זה הפי' מנומס
באכילת איסור ראשון לא משכחת
חיוב קרבן דאי אכלו בשוגג לא קרינא
ביה האדם בשבעה ולא חלה עליו
שבעה ואי אכלו במזיד הא בעינן שגגה
באכילת האיסור לפירוש הקונטרס ואי
אפשר לייסרו אלא בדוחק דמשכחת
לה כגון ששכח שאוכל איסור ראשון
לא שכת שבעתו והוה האדם בשבעה
אזל בשוגג הוה שאינו יודע שזה
הככר שנשבע עליו ואע"פ שמומר
לאוכלו חשבו שגגה הואיל ובלבד לא
היה אוכלו לפי שמתאווה לאכול של
תנאי או בשום ענין שצריך לאוכלו
כגון שנשבע לאוכלו או שמסתכן עליו
וכל זה דוחק ומה שפי' נמי בסמוך
גבי אכל את ראשון כו' האי דנקט
אכילת התנאי ברישא לאו משום דאי
עבד איפכא לא חיילא דודאי חיילא
ומתחייב למפרע אינו ר"ל איפכא
מבדא דקאי בה דהיינו שאכל איסור
תחלה בשוגג ממש ששכת שבעתו
דא"כ לא חיילא כלל דלא הוה האדם
בשבעה ולא בעי נמי למימר שאכל
איסור במזיד לגמרי תחלה דאין כאן
שגגה בשעת אכילת איסור ואין ר"ל
כלל שהיה הקונטרס ר"ל דמתחייב

למפרע מלקות דאין סבא שיתחייב מלקות כיון שאח"כ אכל התנאי
בשוגג ועוד לפירוש ר"ת אדרבה חייב קרבן באכל איסור תחלה
במזיד ותנאי בשוגג אלא ר"ל כדפרישית שאכל איסור ראשון וזכור את
השבעה אזל אינו יודע שזהו הככר שנשבע עליו ושוב מלאמי בתוס'
רבינו אלחנן שכתב שהסופרים טעו וכך ראוי להיות לאו משום דאי
עבד איפכא חיילא דודאי לא חיילא שכמו שזאת אינה חלה ופטור
אף אותה אינה חלה וכן כתוב בפירושים אחרים מרש"י ועל מה שפי'
בקונטרס' בין שאכל איסור כתוב שלא היה יכול להשיב ועוד
דוחק לפי' הקונטרס דגבי שגגת ענמה חזון חזרתה בסמוך צריך
לפרש דחייב לא קאי אלא אשניה ומשמע דקאי אחרונה ונראה
לפרש דלא מיפטר משום אדם בשבעה אלא על התנאי לחודיה
כשאוכלו בשוגג בין בתחלה בין בסוף אכל על האיסור לא חיישין
דשעת אכילת התנאי הוה דחיילא השבעה עליה הלכך בעינן שלא
יהא אנוס בה ואותה של תנאי קרי ראשונה כדפי' בקונטרס' והא דקאמר
ראשונה בשוגג ושניה במזיד פטור לאו דוקא נקט הכי דה"ה שניה
במזיד תחלה כדפרישית דלא חיילא שבעה עליה כלל כיון שאכל של
תנאי בשוגג והא דקאמר נמי ראשונה במזיד ושניה בשוגג חייב
לאו דוקא ראשונה במזיד תחלה דה"ה שניה בשוגג תחלה ואח"כ
ראשונה במזיד ובלבד שלא יהא זכור בשעה שאכל הראשונה במזיד
שכבר אכל השניה שאם היה זכור א"כ לאו שב מידעתו הוה שהרי
במזיד הביא ענמו ליד איסור אי נמי אפי' זכור חשבו שב מידעתו
הוה דחמיר ליה לאיניש טפי אכילת האיסור מן התנאי כדאמר בריש
פ"ב דנדרים (ד' טו.) כי לא זכיר בתנאי אכל באיסוריה מזהיר וכפי
(ה) השיטה זו יש לפרש הסוגיא וכן משמע מתוך פירוש ר"ת דחייילת
השבעה תלוי באכילת התנאי אלא דקרי לאיסור ראשונה וגרס
איפכא ראשונה בשוגג ושניה במזיד חייב ראשונה במזיד ושניה
בשוגג פטור וקרי לאיסור ראשונה לפי שמוכירה תחלה לא אוכל זו
אם אוכל זו והא דנקט שפיהן בשוגג לא ציטטין אלא משום דבעי
למימני שפיהן במזיד והא דנקט לבסוף אכליה לתנאי והדר אכליה
לאיסוריה ותחלה נקט בלשון ראשונה ושניה לא דק בלישניה ור"ת
מפרש כפי' הקונטרס' דבאכילת מעשה הראשון תלוי חילות השבעה
ובין של תנאי ובין של איסור אם אוכלה תחלה בשוגג לא קרינא
ביה האדם בשבעה אלא שמפרש ר"ת דאותה שאוכל תחלה קרי
ראשון בין של תנאי בין של איסור ושל בסוף קרי שניה והשתא אמי
שפיר הא דצריך לפרש אכליה לאיסור והדר אכליה לתנאי וכשאכל

למפרע מלקות דאין סבא שיתחייב מלקות כיון שאח"כ אכל התנאי
בשוגג ועוד לפירוש ר"ת אדרבה חייב קרבן באכל איסור תחלה
במזיד ותנאי בשוגג אלא ר"ל כדפרישית שאכל איסור ראשון וזכור את
השבעה אזל אינו יודע שזהו הככר שנשבע עליו ושוב מלאמי בתוס'
רבינו אלחנן שכתב שהסופרים טעו וכך ראוי להיות לאו משום דאי
עבד איפכא חיילא דודאי לא חיילא שכמו שזאת אינה חלה ופטור
אף אותה אינה חלה וכן כתוב בפירושים אחרים מרש"י ועל מה שפי'
בקונטרס' בין שאכל איסור כתוב שלא היה יכול להשיב ועוד
דוחק לפי' הקונטרס דגבי שגגת ענמה חזון חזרתה בסמוך צריך
לפרש דחייב לא קאי אלא אשניה ומשמע דקאי אחרונה ונראה
לפרש דלא מיפטר משום אדם בשבעה אלא על התנאי לחודיה
כשאוכלו בשוגג בין בתחלה בין בסוף אכל על האיסור לא חיישין
דשעת אכילת התנאי הוה דחיילא השבעה עליה הלכך בעינן שלא
יהא אנוס בה ואותה של תנאי קרי ראשונה כדפי' בקונטרס' והא דקאמר
ראשונה בשוגג ושניה במזיד פטור לאו דוקא נקט הכי דה"ה שניה
במזיד תחלה כדפרישית דלא חיילא שבעה עליה כלל כיון שאכל של
תנאי בשוגג והא דקאמר נמי ראשונה במזיד ושניה בשוגג חייב
לאו דוקא ראשונה במזיד תחלה דה"ה שניה בשוגג תחלה ואח"כ
ראשונה במזיד ובלבד שלא יהא זכור בשעה שאכל הראשונה במזיד
שכבר אכל השניה שאם היה זכור א"כ לאו שב מידעתו הוה שהרי
במזיד הביא ענמו ליד איסור אי נמי אפי' זכור חשבו שב מידעתו
הוה דחמיר ליה לאיניש טפי אכילת האיסור מן התנאי כדאמר בריש
פ"ב דנדרים (ד' טו.) כי לא זכיר בתנאי אכל באיסוריה מזהיר וכפי
(ה) השיטה זו יש לפרש הסוגיא וכן משמע מתוך פירוש ר"ת דחייילת
השבעה תלוי באכילת התנאי אלא דקרי לאיסור ראשונה וגרס
איפכא ראשונה בשוגג ושניה במזיד חייב ראשונה במזיד ושניה
בשוגג פטור וקרי לאיסור ראשונה לפי שמוכירה תחלה לא אוכל זו
אם אוכל זו והא דנקט שפיהן בשוגג לא ציטטין אלא משום דבעי
למימני שפיהן במזיד והא דנקט לבסוף אכליה לתנאי והדר אכליה
לאיסוריה ותחלה נקט בלשון ראשונה ושניה לא דק בלישניה ור"ת
מפרש כפי' הקונטרס' דבאכילת מעשה הראשון תלוי חילות השבעה
ובין של תנאי ובין של איסור אם אוכלה תחלה בשוגג לא קרינא
ביה האדם בשבעה אלא שמפרש ר"ת דאותה שאוכל תחלה קרי
ראשון בין של תנאי בין של איסור ושל בסוף קרי שניה והשתא אמי
שפיר הא דצריך לפרש אכליה לאיסור והדר אכליה לתנאי וכשאכל

למפרע מלקות דאין סבא שיתחייב מלקות כיון שאח"כ אכל התנאי
בשוגג ועוד לפירוש ר"ת אדרבה חייב קרבן באכל איסור תחלה
במזיד ותנאי בשוגג אלא ר"ל כדפרישית שאכל איסור ראשון וזכור את
השבעה אזל אינו יודע שזהו הככר שנשבע עליו ושוב מלאמי בתוס'
רבינו אלחנן שכתב שהסופרים טעו וכך ראוי להיות לאו משום דאי
עבד איפכא חיילא דודאי לא חיילא שכמו שזאת אינה חלה ופטור
אף אותה אינה חלה וכן כתוב בפירושים אחרים מרש"י ועל מה שפי'
בקונטרס' בין שאכל איסור כתוב שלא היה יכול להשיב ועוד
דוחק לפי' הקונטרס דגבי שגגת ענמה חזון חזרתה בסמוך צריך
לפרש דחייב לא קאי אלא אשניה ומשמע דקאי אחרונה ונראה
לפרש דלא מיפטר משום אדם בשבעה אלא על התנאי לחודיה
כשאוכלו בשוגג בין בתחלה בין בסוף אכל על האיסור לא חיישין
דשעת אכילת התנאי הוה דחיילא השבעה עליה הלכך בעינן שלא
יהא אנוס בה ואותה של תנאי קרי ראשונה כדפי' בקונטרס' והא דקאמר
ראשונה בשוגג ושניה במזיד פטור לאו דוקא נקט הכי דה"ה שניה
במזיד תחלה כדפרישית דלא חיילא שבעה עליה כלל כיון שאכל של
תנאי בשוגג והא דקאמר נמי ראשונה במזיד ושניה בשוגג חייב
לאו דוקא ראשונה במזיד תחלה דה"ה שניה בשוגג תחלה ואח"כ
ראשונה במזיד ובלבד שלא יהא זכור בשעה שאכל הראשונה במזיד
שכבר אכל השניה שאם היה זכור א"כ לאו שב מידעתו הוה שהרי
במזיד הביא ענמו ליד איסור אי נמי אפי' זכור חשבו שב מידעתו
הוה דחמיר ליה לאיניש טפי אכילת האיסור מן התנאי כדאמר בריש
פ"ב דנדרים (ד' טו.) כי לא זכיר בתנאי אכל באיסוריה מזהיר וכפי
(ה) השיטה זו יש לפרש הסוגיא וכן משמע מתוך פירוש ר"ת דחייילת
השבעה תלוי באכילת התנאי אלא דקרי לאיסור ראשונה וגרס
איפכא ראשונה בשוגג ושניה במזיד חייב ראשונה במזיד ושניה
בשוגג פטור וקרי לאיסור ראשונה לפי שמוכירה תחלה לא אוכל זו
אם אוכל זו והא דנקט שפיהן בשוגג לא ציטטין אלא משום דבעי
למימני שפיהן במזיד והא דנקט לבסוף אכליה לתנאי והדר אכליה
לאיסוריה ותחלה נקט בלשון ראשונה ושניה לא דק בלישניה ור"ת
מפרש כפי' הקונטרס' דבאכילת מעשה הראשון תלוי חילות השבעה
ובין של תנאי ובין של איסור אם אוכלה תחלה בשוגג לא קרינא
ביה האדם בשבעה אלא שמפרש ר"ת דאותה שאוכל תחלה קרי
ראשון בין של תנאי בין של איסור ושל בסוף קרי שניה והשתא אמי
שפיר הא דצריך לפרש אכליה לאיסור והדר אכליה לתנאי וכשאכל

פ' א ב מ' פ"ג מהל'
מזירות הל' י:
פ' ג מ' פ"ו מהל'
שבעות הל' יז [ש"ע]
י"ד סי' רח סעי' ה:]
פ' ד מ' פ"ח מהל'
מסדרין הל' ו:
פ' ה מ' פ"ו מהל'
שבעות הל' יח:
פ' ו מ' פ"ד מהל'
ט וניקטו חייב ועין
כ"מ סמג שם ט"ע י"ד
סי' רל"ט סעי' טו:
פ' ז מ' שם הל' ח
וניקטו פטור ועין
כ"מ סמג שם ט"ע י"ד
שם:
צ ח מ' שם:

רבינו חננאל

עליה ופירק איבעי תימא
כשנשבע שלא אוכל כבר
זו ואע"ג דכיון דאכל
כוית ממנה עבר בשבעתו
אמרי מנו דמהניא שאלה
למשרא ליה כוית בתרא
מהניא נמי לכוית קמא
למפטר למפרע: איבעי
תימא כשנשבע שלא
אוכלה ולא מחייב עד
דאכיל לה כולה מיהו אי
שייר ממנה כוית חשוב
לאמשול עליה ואי לא
לא: ואקשינן וכי אם
אכלה כולה אינו נשאל
עליה והא גבי נזירות
דנמנא הראשונה ושלמה
והפריש עליה קרבן וקתיא
נשאל על הראשונה עלתה
השניה בראשונה. ודחי'
בשלא כיפר דכיון דלא
כיפר עדיין לא השלימה
ורבא תניא כיפר כו'. ופריך
רבא אש נזירות קא רמית
עלה דשבעה מי גרס
לשניה שלא תחול במקום
הראשונה הלא הראשונה
שהיא בחזקת נזירות כיון
שבטלה נמצאת מנינא
לשניה: אמימר אמר אפי'
אכלה כולה כיון דמחוסר
מעשה נשאל עליה מנו
דמהניא שאלה למלקות
לפטור אם היה מזיד
מהניא נמי אכלה בשוגג
לקרבן אבל כפתורו על
העמוד אינו נשאל עליה
כדשמואל דאמר כפתורו
על העמוד ורין מביד'
פטור. והא שניה דאמימר
לענין כפתורו ליתא
ולא דמיא לדשמואל
דהתם רין ונפטור ברינו
אחרי כפיתו ודמי כמי
שלוקח. אבל האי לא
רין ועמוד להלקותו ויש
לו להשאל עד שלוקח
וקמייתא דאמימר איתא
ושמעתא דבתרא ברורה
היא לענין מלקות: אמר
רבא שבעה שלא אוכל
כבר זו אם אוכל זו
(א) ואכל הראשונה בשוגג
והשניה במזיד חייב.
ראשונה במזיד ושניה
בשוגג פטור. שתייהן

(א) עי' בתוס' סוף ד"ה אמר
פירוש דברי רבינו וניקטו.